

Reacció al Consell de Transició Nacional: l'abastament d'energia

El Consell Assessor per a la Transició Nacional de la Generalitat de Catalunya va publicar la setmana passada un document amb títol "l'abastament d'aigua i energia" que constitueix el novè informe sobre diferents temàtiques encarregades al Consell. Aquest informe hauria de ser de transició, és a dir, hauria de passar des de la situació actual a una de nova i diferent. En el cas concret de l'apartat energètic resulta complicat trobar la diferència entre l'escenari energètic present i la proposta de futur. Avui en dia Catalunya depèn de tecnologies fòssils i nuclears controlades (tant pel que fa a la propietat com per la gestió) per empreses de caràcter transnacional, conformant un sistema centralitzat amb escassa flexibilitat. El propi document insisteix diverses vegades en que "el sistema energètic inicialment no hauria de ser gaire diferent de l'actual sistema vigent (pàgina 110 de l'informe)". La proposta del Consell per la Transició aleshores, no aporta novetats i segueix apostant per un esquema idèntic.

Crida l'atenció, tanmateix, que s'utilitzi com a garantia pel funcionament del sistema energètic que "la propietat de les infraestructures energètiques presents a Catalunya pertany a empreses multinacionals i inversors privats (pàg. 119)" quan els actius han estat pagats en la seva majoria per la població del conjunt de l'Estat espanyol. En el cas del sector elèctric fonamentalment abans de la fallida liberalització de 1998. Aquest argument també pateix de manca de rigor en la mesura en que obvia que les instal·lacions energètiques presents a Catalunya no responen únicament a les necessitats de la població catalana, sinó més aviat a criteris empresarials en relació amb la configuració (tant territorial com normativa sectorial) de l'Estat fins el moment. Per tant, no es pot aplicar aquí la "lògica de les fronteres".

L'aposta continuista segueix alguns criteris difícils de defensar tècnicament. En primer lloc, com ja s'ha comentat, assumint que "el sistema elèctric català és estructuralment excedentari (pàg. 125)" al mateix temps que es reconeix explícitament que "només un 5% prové de recursos energètics propis (pàg. 125)"¹ Tampoc es justifica que sigui "l'objectiu primordial poder disposar dels màxims recursos energètics possibles (pàg. 126)" i contrasta amb el suposat excedent del sistema català. Pot ser que el criteri més discutible sigui el que permet afirmar que "el sistema elèctric català podria subministrar l'energia a uns preus 30% inferiors als del sistema elèctric espanyol (pàg. 108)". Utilitzar una simple comparativa dels costos reconeguts entre el sistema elèctric espanyol actual en front de la proposta del Consell, sense considerar la complexitat del funcionament del mercat i la legislació per arribar als costos esmentats, és com a mínim, un exercici molt arriscat donada la rellevància d'un argument d'aquesta naturalesa.

Si l'objectiu del Consell era afirmar la garantia del subministrament energètic en les condicions actuals, amb el protagonisme absolut de les empreses, sense noves consideracions estructurals o normatives, i assenyalant, sense justificar convenientment, uns preus menors de l'electricitat; la proposta no s'emmarca en una transició d'una situació actual a una de nova, sinó en una transacció entre actors *polítics territorials*, en el millor dels casos.

1 En aquest cas es refereix a l'energia primària i no solament a l'elèctrica.

Una transició energètica suposa una evolució des de les difícils condicions actuals, amb situacions d'oligopoli (en el sector elèctric i dels hidrocarburs) que imposa preus, normes de funcionament i quotes de poder, amb alt grau d'ineficiència (combustibles fòssils i nuclears que provenen d'indrets llunyans, electricitat generada també lluny dels llocs de consum), i amb agressions ambientals injustificables i socials irreversibles (el canvi climàtic i les seves conseqüències, i l'acapament energètic)². La transició suposa l'evolució a una realitat on siguin les persones i els pobles els qui exerceixin una sobirania real en les qüestions energètiques, on les necessitats humanes col·lectives es trobin en el centre i siguin l'objecte a satisfer, on el cost de les energies no inclogui beneficis financers i no participi d'agressions ni de la degradació ambiental. I no veiem que això sigui possible considerant la prolongació de la vida de les nuclears³ (pàg. 106), les prospeccions marines d'hidrocarburs (pàg. 113), vinculant la seguretat energètica de Catalunya al fet de constituir-se com a *hub* europeu del gas (pàg. 72) o posant en valor el baix índex d'emissions del kWh català per l'alta participació de l'energia nuclear en el mix elèctric (pàg. 105).

Per tant, la proposta de transacció, com a proposta continuista, no contribueix a solucionar els actuals problemes del sistema energètic català, sinó que en ocasions els agreuja. L'aposta hauria de ser la transició cap a la sobirania energètica dels pobles des d'un procés de relocalització energètica⁴, una aposta que garanteix la participació i el dret a decidir de ciutadans/es, diluint i subjugant els interessos que res tenen a veure amb la satisfacció de les necessitats de les persones i que han estat especialment presents en el sector energètic.

2 L'acapament energètic es refereix a l'exercici des de principis realistes, pels quals un país s'atorga a sí mateix el dret a fer-se amb els recursos energètics de territoris estrangers a través de diferents vies, inclosa la intervenció i ocupació militar, quan les opcions de mercat no són suficients. Porta implícit la vulneració de drets col·lectius i individuals, la privació d'accés i us de recursos més allà dels energètics; i impactes econòmics, ambientals, socials i culturals.

3 L'any 2013 el Consejo de Seguridad Nuclear –CSN– va registrar 23 incidències a les centrals de l'Estat, 11 de les quals a Catalunya.

4 El dret dels individus conscients, les comunitats i els pobles a prendre les seves pròpies decisions respecte a la generació, distribució i consum d'energia, de manera que aquestes siguin apropiades a les circumstàncies ecològiques, socials, econòmiques i culturals, i sempre que no afectin negativament a tercers.